

Belofte maakt schuld. Maar wat in een verkiezingsprogramma aan beloftes wordt gedaan, haalt lang niet altijd (ongeschonden) de concrete uitvoering. In veel gevallen is er zeker de intentie de geformuleerde wensen te realiseren, maar sneuvelen veel van de goede bedoelingen in het politieke krachtenveld. Daarbij is het papier ook nog geduldig en is het geheugen van de kiezer vaak van korte duur.

BASISSCHOOLMANAGEMENT LEGT DE VERKIEZINGSPROGRAMMA'S NAAST ELKAAR

WELKE PARTIJ IS GOED VOOR ONS ONDERWIJS?

Toch is het voor een onderwijsmens interessant zo vlak voor de verkiezingen de programma's van de verschillende partijen naast elkaar te leggen. Het kan niet anders dan dat we daarmee enig inzicht krijgen in het mensbeeld van de betreffende partij en de mate waarin die partij het onderwijs serieus neemt. Daarbij is het aardig niet alleen acht te slaan op wat de partij daadwerkelijk noteert in haar programma, maar ook wat kennelijk niet de moeite van het vermelden waard is. Wat betreft de inhoud van de programma's richten we ons met name op het primair onderwijs. Het is overigens voor bepaalde nieuwkomers op dit moment niet duidelijk of zij daadwerkelijk wel of niet aan de komende verkiezingen deelnemen. Wat dat betreft hebben wij een inschatting gemaakt. Verder is het op grond van de programma's niet mogelijk de opvattingen over de thema's breed met elkaar te vergelijken. Daarvoor zijn de programma's in meerdere opzichten te verschillend van inhoud. Toch hebben we kort enkele opvattingen over artikel 23, de tweedeling en de kwaliteit van onderwijs, kunnen bundelen.

EERSTE FOCUS

Wat betreft de PVV zijn we snel klaar. Deze partij heeft haar totale programma samengevat op één A-viertje, met daarbij één opmerking over het onderwijs: 'Alle

islamitische scholen moeten dicht'. Op GeenPeil is geen peil te trekken, zij heeft geen geschreven programma beschikbaar. Bij de partij VoorNederland (VNL) lezen we dat het onderwijs in haar ogen momenteel vooral wordt gebruikt als laboratorium voor linkse maakbaarheidsidealen. De kwaliteit van het onderwijs moet duidelijk omhoog. En dan bedoelt VNL vooral dat de kennisverwerving weer centraal moet komen te staan. VNL is overigens ook een voorstander van het verbeteren van de arbeidsomstandigheden van de leerkracht. De Partij voor de Dieren beperkt zich vooral tot het aanleveren van suggesties voor het curriculum. Ze pleit bijvoorbeeld voor meer focus op thema's als cultuureducatie, duurzaamheid, dierenwelzijn en mediawijsheid. Verder wil deze partij de aanleg van schooltuinen ondersteunen. Ook 50PLUS heeft in haar programma een nogal beperkte passage over het onderwijs opgenomen. Zij geeft daarin nog wel aan dat de positie, de beloning en het gezag van de leraren verbeterd moet worden en dat ze geen voorstander is van passend onderwijs. 50PLUS wil bovendien de ambachtsschool en de mavo in ere herstellen. De Piratenpartij Nederland (PPNL) willen dat de democratische grondbeginselen en ook ict en Engels prominenter op de schoolagenda komen te staan. Ook het bewaken van de pri-

vacy van de leerlingen staat bij de piraten hoog in het vaandel. Tevens wensen zij dat de leerkracht minder wordt gehinderd door bureaucratie.

VRIJHEID VAN ONDERWIJS

DENK is een van de nieuwkomers. De partij heeft tien voorstellen geformuleerd voor een lerende samenleving. Een van de voorstellen gaat over artikel 23 van de grondwet, die zoals bekend handelt over de vrijheid van onderwijs. DENK is in dit kader vóór het instellen van een onafhankelijke commissie die 'overheidsinstellingen toetst op het treiteren en tegenwerken van initiatiefnemers van onderwijsinstellingen'. D66 is kritisch over artikel 23. Zij ijvert voor minder belemmeringen in de samenwerking tussen scholen en meer ruimte voor het stichten van scholen van andere richtingen. Het CDA, de SGP en de Christen-Unie staan pal voor de vrijheid van onderwijs en benadrukken het belang van het artikel 23. Zij merken op dat veel ouders zeer bewust een bepaald onderwijs voor hun kind kiezen. De VVD vindt het van belang dat het gemakkelijker wordt nieuwe scholen te stichten, als de Inspectie tenminste de te verwachten kwaliteit van de betreffende nieuwe school goedkeurt.

TWEEDELING

D66, VVD, PvdA, GroenLinks, CDA,

ChristenUnie, SP en SGP besteden in hun partijprogramma's behoorlijk wat aandacht aan het onderwijs. Onder meer het CDA, D66 en de ChristenUnie signaleren dat de tweedeling in het onderwijs in de huidige kabinetsperiode groter is geworden. Kinderen van laagopgeleide ouders hebben nu namelijk een nog kleinere kans om naar de havo of het vwo te gaan dan even slimme kinderen met hoogopgeleide ouders. Ook voor GroenLinks is de school de motor van de emancipatie die de achterstand en ongelijkheid in het onderwijs en de maatschappij moet bestrijden. GroenLinks zet zich af tegen het zogenoemde economisme, waarbij afkomst en vroege selectie de kansen van bepaalde kinderen verkleint. Ze heeft vooral bezwaar tegen de toetscultuur (zie ook het interview met Rik Grashoff op pagina ..). Dit lijkt tegenstrijdig met de breed gedeelde opvatting dat een objectieve toetsing naast de meer subjectieve mening van de leerkracht juist kan helpen voorkomen dat leerkrachten vaak onbewust leerlingen van een bescheiden sociale komaf te laag inschatten. Toch wil ook de SP de verplichte eindtoets helemaal afschaffen. En de VVD wil dat de hoogste score leidend wordt in die gevallen waar het advies van de basisschool en de resultaten op de centrale eindtoets van elkaar verschillen. Menig beter gesitueerde ouder zal (en dat is zijn of haar goed recht) de leerkracht bij een advies dat laag uitvalt naar een hoger advies willen praten. Maar het CDA blijft bij het standpunt dat het schooladvies van de leraar aan het einde van de basisschool leidend is voor het advies.

DENK noemt expliciet het creëren van gelijke kansen een belangrijke opdracht van het onderwijs. D66 en de PvdA benadrukken dat het onderwijs niet alleen de sleutel is tot persoonlijke ontwikkeling, maar ook moet leiden tot

jard euro extra per jaar over 15 jaar. Er moet onder andere stevig geld bij om de leraar 'netjes te kunnen betalen'. Een en ander moet bevorderen dat ons land op den duur kan bogen op de beste beroepsbevolking ter wereld en op: (citaat ChristenUnie) 'een toekomstbestendige economie in een steeds complexere wereld'. Overigens zijn meerdere partijen (GroenLinks, maar ook het CDA en de ChristenUnie) niet blij met het leenstelsel, dat barrières oproept voor bepaalde studenten. De SP wil een aanvullende beurs voor jongeren uit gezinnen met een laag inkomen. Ook het feit dat de doorstroming in het voortgezet onderwijs hier en daar stagneert zit de SP dwars. De brede brugklas met zijn gecombineerde adviezen verdient volgens hen de voorkeur, zodat de selectie van leerlingen niet te vroeg plaats vindt. ▶

CONFESIONEL EN STAAN PAL VOOR VRIJHEID VAN ONDERWIJS

Dit lijkt echter alleen verantwoord als de leraar bij een afwijkende objectieve toets nog eens terdege nadenkt en zich bewust is van mogelijke vooroordelen die zijn of haar oordeel kan beïnvloeden. De PvdA wil de belemmeringen voor de leerlingen die met achterstand aan de school beginnen, wegnemen en wenst tevens laatbloeiers meer kansen te bieden. Ook

welvaart en welzijn voor de samenleving. Vanwege dat cruciale belang willen deze partijen meer in het onderwijs investeren. D66 denkt hierbij onder andere aan de vergroting van de vroeg- en voorschoolse educatie. De PvdA noemt concrete bedragen. Wat hen betreft moeten er miljarden extra in het onderwijs worden geïnvesteerd, oplopend tot 10 mil-

KWALITEIT

Menige partij ondersteunt de waarde van de school als aanjager van kansen voor kinderen en het ontwikkelen van talenten. Het VVD-programma straalt daarbij van optimisme. 'Nederland zit vol met slimme en goed opgeleide mensen. Dat komt door ons onderwijs, dat tot de top van de wereld behoort'. Deze partij wil de wegbezuinigde vakleerkracht voor gymonderwijs graag terug. De VVD (en onder meer ook de ChristenUnie) wil bekwaamere docenten, die kunnen beschikken over meer professionele ruimte en die beter beloond en gewaardeerd worden. Een concrete invulling van deze schone gedachten treffen we in het VVD-programma niet aan. Wel is de partij duidelijk in haar voornemen afscheid te nemen van

PROFESSIONALITEIT LEERKRACHT MOET OMHOOG

ondermaats presterende docenten en slechte scholen. Een van de kernpunten van de 'kleine klassenstrijd' die de SP start voor beter onderwijs is het verkleinen van de klassen. Het CDA merkt op dat we om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren het hele stelsel niet op zijn kop moeten zetten. Deze partij staat op het standpunt dat de beste investering in de kwaliteit is te zorgen voor meer tijd, geld, aandacht en waardering. Concreet denkt ze onder andere aan meer academisch opgeleide leraren en een specialisatie jong en ouder kind. De ChristenUnie wil minder regeldruk

en verantwoording afleggen en minder het accent op het rendement en meer op vorming en ontplooiing. In het partijprogramma van het CDA wordt specifiek aandacht gevraagd voor burgerschap, met onder andere kennis van de Nederlandse samenleving en van ieders rechten en plichten. DENK wijst erop hoe belangrijk het is leerlingen al vroeg te leren samen te leven op bij voorkeur brede scholen. Den Haag is het platte land en de randen van Nederland heus nog niet helemaal vergeten. Zo wil de PvdA de kleine dorpschooltjes meer bestaansrecht bieden, omdat zij invulling geven aan de sociale verbondenheid in kleine leefgemeenschappen. De SGP wil in de snel veranderende maatschappij stabiliteit en rust in het onderwijs overeenkomstig de Bijbelse waarden en met kennisneming van andere geestelijke stromingen. Kinderen moeten daarnaast kennis nemen van de democratische rechtsstaat. De VVD wil meer werk maken van het levendig houden van typisch Nederlandse tradities en de SGP is van de duidelijkheid en stabiliteit in het onderwijs: ze wil géén uniform landelijk genormeerd leerlingvolgsysteem en is tegen maatregelen om de bestuurlijke schaalvergroting te bevorderen. Het CDA is wel voorstander van onderwijs op maat, maar vindt dat het maatwerk allemaal minder bureaucratisch en meer op preventie gericht georganiseerd moet worden. De VVD wenst over het algemeen minder opgelegde regeltjes in het onderwijs en wil het aantal thuisblijvers drastisch terugbrengen.

Tot zover wat krenten uit de partijprogramma's gehaald. We stoppen ze terug in de pap voordat de politiek mogelijk toch weer krenterig wordt en de loonontwikkeling van de leraren weer jarenlang de nullijn houdt. Ach nee, dat laatste zal niet zo snel meer gebeuren. Het onderwijs moet immers de beste mensen kunnen aantrekken. Dat kost wat, maar dat betaalt zich ruimschoots terug in welvaart en welzijn voor ons land en voor, naar wij hopen, ál zijn inwoners. BSM

VOORUIT.
Leerspelletjes voor de onderbouw

De leeractiviteit stimuleert eigen denken en een leer van zichzelf en anderen binnen de klas. Het helpt om te begrijpen hoe op een leuke manier te rekenen.

Bestellen of meer informatie? Ga naar www.wolterskluwer.nl

